

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

19-20 жовтня
Хмельницький
2023

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Хмельницький національний університет
Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України
Інститут професійної освіти НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України
Наукове педагогічне товариство «Польща-Україна»
Академія прикладних наук Стефана Баторія (Республіка Польща)
Люблінська політехніка (Республіка Польща)
Сілезька академія (Республіка Польща)
Проект USAID Економічна підтримка України

МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ: проблеми і перспективи

PROFESIONAL DEVELOPMENT OF PERSONALITY: problems and perspectives

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Хмельницький національний університет
Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України
Інститут професійної освіти НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
Наукове педагогічне товариство «Польща-Україна»
Академія прикладних наук Стефана Баторія (Республіка Польща)
Люблінська політехніка (Республіка Польща)
Сілезька академія (Республіка Польща)
Проект USAID Економічна підтримка України

МАТЕРІАЛИ
ХІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ:
проблеми і перспективи

PROFESIONAL DEVELOPMENT OF PERSONALITY:
problems and perspectives

19-20 жовтня 2023 р.

Хмельницький – 2023

УДК 378.14:159.923

ББК 74.48:88.3

П84

*Рекомендовано до друку рішенням науково-технічної ради
Хмельницького національного університету,
протокол № 11 від 06.10.2023*

Редакційна колегія:

Ничкало Н. Г., д-р пед. наук, проф., дійсний член НАПН України (академік);
Радкевич В. О., д-р пед. наук, проф., дійсний член НАПН України (академік);
Базиль Л. О., д-р пед. наук, доц.; **Матюх С.А.**, канд. екон. наук, доц.;
Андрощук І. В., д-р. пед. наук, проф.; **Андрощук І. П.**, д-р. пед. наук, проф.;
Герніченко І. І., канд. пед. наук, доц.

П84

Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи : матеріали XII міжнар. наук.-практ. конференції (м. Хмельницький, 19–20 жовт. 2023 р.) / ред. кол.: Н. Г. Ничкало, В. О. Радкевич, І. В. Андрощук [та ін.]. – Хмельницький : ХНУ, 2023. – 400 с. (укр., англ., пол.)
ISBN 978-966-330-301-7

Представлено матеріали учасників XII міжнародної науково-практичної конференції «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи». Розглянуто теоретико-методологічні засади професійного становлення особистості; особливості професійного становлення і кар'єрного розвитку особистості в умовах воєнного стану і повоєнної відбудови України; теоретичні й методичні засади підготовки вчителя трудового навчання та технологій, педагога професійного навчання, андрагога в умовах воєнного стану і повоєнної відбудови України; забезпечення якості професійної та вищої освіти в умовах євроінтеграції; проблеми та перспективи реалізації завдань Нової української школи; напрями науково-методичного забезпечення розвитку професійної освіти в умовах цифровізації; вітчизняний і зарубіжний досвід професійної освіти і навчання різних категорій дорослого населення; проблеми та перспективи розвитку педагогічної і мистецької освіти:

Матеріали, що включені до збірника, подані в авторській редакції.

Для науковців, науково-педагогічних та педагогічних працівників закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої і вищої освіти, інститутів післядипломної освіти й аспірантів та здобувачів закладів вищої освіти з проблем професійного становлення особистості.

УДК 378.14:159.923

ББК 74.48:88.3

© Автори статей, 2023

ISBN 978-966-330-301-7 © Хмельницький національний університет, 2023

Субіна Оксана Методичні засади організації змішаного навчання у підготовці майбутніх фахівців.....	169
Сургунд Наталія Професійна мобільність у подоланні криз професійного розвитку.....	170
Фісюк Алла, Білик Вікторія Характеристика вимог до проєктування змісту навчального посібника.....	171
Фриз Роман Основні напрями розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти будівельної галузі.....	172
Царьова Катріна Сучасні вимоги до розвитку комунікативної компетентності здобувачів професійної освіти сфери послуг.....	174
Цісарук Ірина Професійний розвиток майбутніх учителів трудового навчання та технологій в умовах формальної і неформальної освіти.....	176
Чепуренко Янна Управлінські технології розвитку професійної освіти в сучасних умовах.....	177
РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАВДАНЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	
Бородій Тетяна Інтерактивне навчання як форма активної взаємодії учасників освітнього процесу.....	179
Абрамова Оксана Творче використання онлайн-інструментів «Конструктор навчальних програм» у базовій середній школі.....	180
Бурдун Віктор, Рожко Анастасія Особливості процесу оцінювання навчальних досягнень учнів закладів загальної середньої освіти.....	182
Вінницька Олена Методика використання сучасних освітніх технологій в умовах Нової української школи.....	183
Вітрук Ольга, Вітрук Роман Перспективні напрями розвитку Нової української школи.....	184
Гайдамаха Ростислав Реалізація завдань технологічної освіти в умовах Нової української школи.....	185
Горінчой Родіон Графічна підготовка учнів на уроках технологій у Новій українській школі.....	186
Клюд Олена, Клюд Ліна Особливості технологічної освіти в Новій українській школі.....	188
Ковальчук Марина Скрайбінг-презентація як засіб візуалізації навчальної інформації.....	189
Кондисюк Ярослав, Шумік Марія Врахування стратегії Нової української школи у технологічній освіті.....	190
Мельник Наталія Європейський досвід виховання дітей у зеленому середовищі.....	191
Носаровська Тетяна Національно-патріотичне виховання учнів на уроках технологій.....	193
Поляков Сергій Формування графічної компетентності учнів основної школи з використанням комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання.....	193
Радкевич Олександр Класифікація електронних засобів внутрішнього контролю та оцінювання якості освіти.....	195
Рись Оксана Методика навчання учнів технології домашнього господарювання в побутовому середовищі.....	196
Рутковська Олена Розвиток творчих здібностей учнів на уроках технологій в умовах Нової української школи.....	197

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Згідно Закону України «Про повну загальну середню освіту» кожен учень має право на справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та добросовісне оцінювання результатів його навчання незалежно від виду та форми здобуття ним освіти [1]. Основними видами оцінювання результатів навчання учнів, що проводяться закладом загальної середньої освіти (ЗЗСО), є формувальне, поточне та підсумкове: тематичне, семестрове, річне.

Метою нашого дослідження є аналіз форм і методів оцінювання навчальних досягнень учнів закладів загальної середньої освіти в сучасних умовах.

Незважаючи на те, що заклади освіти мають право на свободу вибору форм, змісту та способів оцінювання, дуже часто на практиці спостерігається надання переваги тестуванню при оцінюванні навчальних досягнень учнів. Однак, в процесі оцінювання необхідно враховувати відмінності між дітьми. За допомогою тестів можна перевірити тільки окремі складові освітнього процесу. Тести не оцінюють того, що справді важливо, та й їхні результати дуже однобокі. Інколи шкільні заняття будуються довкола тестів і відповідного матеріалу, і через це вчителям дуже важко знайти час, щоб дати дітям справді потрібні їм знання, сформулювати вміння і зацікавити їх предметом.

Зосереджуючись на підготовці до тестувань, вчителі жертвують часом, який могли б витратити на розвиток, наприклад, вроджених творчих здібностей і підприємницького хисту – саме тих талантів, які можуть бути в нагоді дітям у майбутньому.

Сучасному педагогу необхідно використовувати найрізноманітніші методики і форми навчання, щоб розвивати в учнів винахідливість, творчість, вміння розв'язувати проблеми, вміння співпраці й спілкування, критичне мислення й глибоке знання предметів. Світова економіка більше не платить людям за те, що вони знають. Вона платить за те, що вони можуть зробити з тим, що знають. Роботодавці шукають працівників, які вміють критично аналізувати, співпрацювати, спілкуватися, розв'язувати проблеми й творчо мислити.

Повертаючись до тестів, пропонуємо використовувати більше тестів з відкритою формою. Вони не мають єдиної правильної відповіді. Їх складно об'єктивно оцінити, але на відкриті запитання респонденти відповідають зовсім інакше, ніж на тести з кількома варіантами відповідей. Оцінювання потрібне і є важливою складовою освіти, проте є певна стурбованість формою, в якій воно відбувається, і його шкідливими наслідками. Оцінювання – це процес, який визначає прогрес і досягнення учня. Оцінювання порівнює досягнення однієї людини з досягненнями інших людей і складає рейтинг на основі певних критеріїв.

Зазвичай оцінювання виконує кілька функцій. Перша – діагностична: допомогти вчителям зрозуміти рівень учнівських здібностей і розвитку. Друга – інформативна: зібрати інформацію про діяльність школярів і підтримати їхній прогрес. І третя – підсумкова: скласти судження про загальну успішність учнів наприкінці викладання предмету.

Одна з проблем, пов'язаних із системами оцінювання полягає в тому, що вони майже нічого не пояснюють, зате чимало порівнюють. Школярі часто отримують оцінки, не знаючи, що вони означають, а вчителі деколи ставлять бали не розуміючи до кінця, чому поставили саме таку оцінку. Крім того, проблема оцінок полягає в тому, що вона не може передати всю складність процесу, який вона підсумовує.

Якщо ми хочемо знайти правильний шлях і поставити в центрі шкільного життя навчання, а не оцінки, ми мусимо відмовитися від маніакального бажання звести навчальний процес до цифр. Замість рейтингу можна використовувати шкалу прогресу, яка описує, які вміння мають учні на різних етапах навчання і як вони змінюються. Оцінювання, окрім рівневого або бального може здійснюватися у формі самооцінювання, взаємооцінювання учнів, оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів тощо).

Крім того, можна описати усі компетентності, що визначені Міністерством освіти і науки України і мати чіткий опис кожної з них на різних рівнях, наприклад початковий, достатній, добрий, високий. Цими описами можуть мати змогу користуватися як вчителі, так і учні і їх батьки, а також роботодавці.

Перед тим, як вибирати будь-яку модель оцінювання, ЗЗСО мусить спершу визначити риси ідеального випускника. Що він має знати, вміти, якими компетентностями володіти? Коли заклад загальної середньої освіти визначиться з цим, він зможе вирішити, як оцінювати успішність учнів і як ефективно заклад освіти може створити середовище, яке допоможе школярам досягти успіху. Щоб поліпшити навчальні досягнення і домогтись якісної звітності, ЗЗСО не повинні покладатися винятково на стандартизовані тести. Ці інструменти обмежені й, відповідно, дають однобічну й недостатньо вичерпну інформацію. ЗЗСО мусить знайти спосіб, як удосконалити оцінювання й використовувати дані, зібрані з різноманітних джерел.

Оцінювання – неодмінна складова навчання. Добре продумане формальне й неформальне оцінювання має спонукати учнів учитися й досягати успіху щонайменше трьома способами:

Мотивація. Ефективне оцінювання надихає учнів на успіх. Воно забезпечує конструктивний зворотній зв'язок, який допомагає їм зрозуміти, що вони роблять, і заохочує вдосконалюватися там, де це можливо.

Досягнення. Ефективне оцінювання вказує учням на те, що вони зробили й чого досягли. Крім того, воно дає змогу порівняти власні успіхи з досягненнями інших учнів у подібних умовах, а це значить, що учні можуть скласти собі уявлення про власний прогрес і можливості.

Стандарти. Ефективне оцінювання встановлює чіткі й адекватні стандарти, які спонукають учнів прагнути більшого й забезпечують додаткову практичну підтримку на цьому шляху.

Оцінювання не має вважатися кінцевою метою освіти. Це важлива складова цього процесу, яка мусить переплітатися зі щоденними процесами навчання й розроблення або оновлення шкільної навчальної програми. Воно має бути невід'ємною і при цьому допоміжною частиною повсякденної шкільної культури.

Література

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <http://surl.li/jxuaab>

ВІННИЦЬКА ОЛЕНА

Навчально-виховне об'єднання № 23 м. Хмельницького

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Згідно Концепції Нової української школи зміст освіти потребує оновлення, тому вона спрямована на новий освітній результат: формування компетентностей, вміння здобувати і застосовувати знання у нових навчальних та життєвих ситуаціях, реалізацію принципів, зорієнтованих на розкриття особистісних можливостей та інтересів учнів з метою формування успішної, цілеспрямованої, самостійної, мобільної особистості. Усе це передбачає впровадження в освітній процес нових підходів до навчання, націлених на формування м'яких навичок (soft skills), інтелектуально розвиненої, ініціативної особистості учня, здатної нестандартно та творчо мислити, вирішуючи завдання у будь-яких життєвих ситуаціях [1].

Упровадження сучасних освітніх технологій забезпечують як активізацію пізнавальної самостійної діяльності учня, реалізацію навчання через дослідження, так і уможливають ефективну реалізацію компетентнісного підходу в освітньому процесі. Такі технології стануть у нагоді в умовах дистанційної та змішаної форм навчання з допомогою застосування широкого переліку цифрових інструментів, зокрема можливостей вебплатформи «Всеукраїнська школа онлайн» [1].

В науковому обігу існує понад 300 визначень сутності поняття «освітні технології». Також використовуються поняття «педагогічні технології», «навчальні технології», «виховні технології», «соціально-виховні технології», «технології управління», «інформаційні технології» [2].

Освітні технології є широким поняттям, воно включає також і педагогічні технології, до складу яких входять навчальні, виховні технології та технології управління. Освітніми технологіями є також соціально-виховні. Інформаційні технології є особливою групою освітніх технологій, вони є наскрізними, перетинають виокремлені групи технологій, використовуються у навчанні, вихованні та управлінні [2].

У дослідженні притримуємось думки, що освітньою технологією (за Михайліченком М. В., Рудиком Я. М.) є спосіб спільної діяльності вчителя та учнів, для якого притаманні передусім послідовність у реалізації дій (алгоритмічність), постійне і систематичне вимірювання рівня навчальних досягнень і сформованості виховних якостей (діагностичність), взаємозв'язок основних елементів технології, якими є мета, зміст, форми, методи, засоби взаємодії учасників педагогічного процесу, результат (системність) [2].

Отже, згідно Концепції Нової української школи, положень, викладених вище та власного досвіду роботи для уроків громадянської та історичної освітньої галузі, зокрема, для уроків історії, вважаємо актуальними насамперед такі освітні технології, як: проєктна технологія, технологія розвитку критичного мислення, хмарні технології, технологія проблемного навчання, інтерактивні технології, сторітеллінг, кейс-технологія, технологія майндмепінгу.

Варто узагальнити власний педагогічний досвід та коротко окреслити можливості застосування означених технологій на прикладі уроків історії у закладі загальної середньої освіти.

Застосування проєктної технології забезпечує мотивацію до навчання та розкриває творчий потенціал учнів. Під час роботи над проєктом учні не лише опановують комплекс історичних умінь, а й вчаться отримувати нові знання, аналізувати їх, взаємодіяти один з одним, досліджувати історичні проблеми в життєвому контексті і завжди мають кінцевий результат своєї діяльності, що сприяє усвідомленню ролі знань для розвитку особистості [3]. На уроках історії технологію проєктної діяльності можна використовувати в межах майже всього програмного матеріалу. Обрані теми проєктів мають бути змістовними, цікавими, та ускладнюватися залежно від віку учнів.

Застосування технології розвитку критичного мислення на уроках історії дає змогу зацікавити учня, спонукати його до діяльності, створити умови для узагальнення інформації, сприяти розвитку критичного мислення, навичок самоаналізу, рефлексії, а також на вдумливе, осмислене читання, розуміння прочита-

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

XII міжнародної науково-практичної конференції,
19–20 жовтня 2023 р., м. Хмельницький

(українською, польською та англійською мовами)

Технічний редактор: *Яремчук В. С.*

Комп'ютерна верстка: *Герніченко І.І.*

Художнє оформлення обкладинки: *Самборська О.В.*
